

JAAR- VERSLAG 2022

Een terugblik op de belangrijkste activiteiten om natuur, landschap en erfgoed te beschermen.

Waterdunen grondoverdracht

In december heeft Provincie Zeeland het eigendom van Waterdunen formeel overgedragen aan Het Zeeuwse Landschap. Eén jaar na de opening horen we veel positieve geluiden van bezoekers. De aanwezigheid van gastheren en gastvrouwen die vragen in het gebied beantwoorden, wordt erg gewaardeerd en de animo voor groepsbezoeken is groot. Enorm gemotiveerde beheervrijwilligers helpen de vogelbroedeilanden te ontdoen van vegetatie. Met succes: het begin van het broedseizoen was met 14.000 grote sterns spectaculair te noemen, totdat helaas vogelgriep toesloeg. In 2023 gaat de ontwikkeling van het gebied verder.

Nieuwe natuur Oude Veerseweg

Aan natuurgebied Oude Veerseweg is met steun van de Provincie Zeeland 20 hectare nieuwe natuur toegevoegd. Het gebied is ingericht als weidevogelgebied en er zijn enkele grote plassen. Rondom staat een roofterwerend raster, dat bijdraagt aan het broedsucces van de weidevogels. Aan de Zanddijkse weg is een parkeerplaats aangelegd. Daar start ook een wandelpad dat langs het gebied leidt en aansluit op het bestaande wandelnetwerk.

Terugkeer van de raaf

Na meer dan een eeuw afwezigheid is de raaf weer terug op Walcheren. In Oranjezon verbleven het hele jaar twee tot vier vogels. Ze werden gelokt door de kadavers van damherten en reeën. Die liggen in het gebied in het kader van het project Dood Doet Leven, waarin wij samenwerken met ARK Natuurontwikkeling, Provincie Zeeland en Staatsbosbeheer. Het doel is om grote kadavers weer in de natuur te brengen en daar te laten liggen. Ze spelen een belangrijke rol als voedsel- en mineralenbron.

Resultaten waterbuffels

De proef met de waterbuffels die we samen met Provincie Zeeland op het Schor van Baalhoek zijn gestart, lijkt succesvol. De eerste resultaten van de inzet van deze bijzondere dieren zijn goed te zien. De hoeveelheid riet en kweek op het schor is behoorlijk teruggedrongen en de eerste open plekken, waar pioniersvegetatie een kans krijgt, zijn al zichtbaar.

Vogelgriep Zeeuws-Vlaanderen

Een recordaantal van zeventuizend paar grote sterns kwam vorig jaar tot broeden in Waterdunen. Het was hiermee de grootste kolonie van Europa. Helaas werd het gebied getroffen door een uitbraak van de hoogpatogene variant van vogelgriep. Omdat de vogels erg dicht op elkaar broeden, verspreidde het virus zich razendsnel. Medewerkers hebben zich met man en macht ingezet om verdere verspreiding tegen te gaan. Er werden meer dan vijfduizend dode jonge en volwassen sterns geraapt en afgevoerd. Dat is een akelige klus om te doen: vogelgriep heeft een grote impact op de soort, maar ook op onze medewerkers.

Bijzondere waarnemingen

Grote weerschijnvlinder >
(foto Marcel Klootwijk)

In Zeeland werd dit jaar weer een aantal heel bijzondere waarnemingen gedaan. Het meest in het oog springt de wolf die ineens voor een wildcamera op de Slikken van de Heen opdook. De eerste otter in Zeeland werd bij de Plaat van de Vliet gezien en de eerste bruine korenbout, een libellensoort, op de Slikken van de Heen. Ook werden de grote weerschijnvlinder (Slikken van de Heen, Clingse Bossen) en de kleine ijsvogelvlinder (Clingse Bossen) waargenomen. Kruipend moerasscherm, een Europees beschermde soort, bleek in het Groote Gat bij Oostburg een nieuwe groeiplaats te hebben gevonden. En verspreid over onze gebieden werden minstens vijftien paar steltkluten geteld.

Broedsucces

zeearend

Voor het eerst sinds 2018 is op de Slikken van de Heen weer een jonge zeearend uit het ei gekropen. De arend, een vrouwtje van 3,5 kilogram, werd voorzien van een wetenschappelijke ring van Vogeltrekstation Arnhem en een kleurring. De vogel is uiteindelijk gezond en wel uitgevlogen. Het mannetje van het broedpaar was dezelfde vogel als in 2018, maar het vrouwtje was een nieuwe vogel.

Restauratie Hellenburg

Bij Baarland liggen de eeuwenoude fundamenten van kasteel Hellenburg. Dit kasteel beleefde zijn hoogtijdagen in de vijftiende eeuw. Door opkruipend vocht waren de stenen in de fundamenten los komen te zitten. Wij hebben alles handmatig opgeknapt, zodat deze historische plek voor de toekomst bewaard blijft.

Aanleg

broedvogel-eilanden

Op de Hooge Platen hebben Boskalis en Arcadis met een zandsuppletie van 140.000 m³ de Hoge Springer en de vooroever van de Bol opgehoogd. Nu zijn er twee plekken ontstaan waar kustbroedvogels weer veilig kunnen broeden. Eilanden worden in Zeeland steeds belangrijker voor kustbroedvogels, omdat ze veiligheid bieden. Dit project is mede mogelijk gemaakt door Provincie Zeeland en Life IP Deltanatuur.

Positief broedseizoen De Blikken

In natuurgebied De Blikken bij Oostburg is een roofdierwerend raster geplaatst. In het daaropvolgende broedseizoen was direct een positief resultaat te zien. Zo kwamen er 14 paar grutto's tot broeden in tegenstelling tot 5 paar in de jaren ervoor. Ook voor de kluut, 61 paar, en de stelkluut, 5 paar, was het een topjaar. Vooral het aantal jongen dat binnen het raster groot werd, was aanzienlijk groter dan voorheen.

Kluut

Broedsucces

Koude- en Kaarspolder

Tijdens de vogelgriepiepidemie zijn in de kolonie sterns en meeuwen in de Koude- en Kaarspolder geen slachtoffers gevallen. Hierdoor en door de plaatsing van een roofdierwerend raster hadden de vogels een goed broedsucces. Omdat deze kolonie zo succesvol is, zijn er met steun van Provincie Zeeland drie nieuwe broedeilandjes in het gebied aangelegd.

Vernattingsproject Yerseke Moer

Na vijf jaar monitoren is de pilot vernatting Yerseke Moer afgerond. Het areaal bijzondere zilte habitattypes bleek significant gegroeid. Daarmee zijn ook de zoutminnende plantensoorten in aantallen en dichtheden toegenomen. Overwinterende vogels, zoals goudplevier, kievit, smient en wintertaling, profiteren eveneens van de vernatting.

Nieuwe website en huisstijl

Eind 2022 ging onze nieuwe website live: met verschillende nieuwe functionaliteiten en in een nieuwe huisstijl. Ons donateursmagazine kreeg een aangescherpte bladformule. De komende jaren voeren we ons nieuwe gezicht steeds verder door, onder andere op de infoborden in de terreinen.

Evenementen en excursies

In juni kon in de eendenkooi in Sint Philipsland eindelijk weer de cultuurhistorische Landschapsfair plaatsvinden. Die dag genoten 1.200 bezoekers van een rondleiding door de kooiker en het kooikershondje en van de activiteiten in dit idyllische rustgebied. Ook werden de Ronde van Oranjezon en de nieuwe Natuur Doe Dag in Waterdunen goed bezocht. Verder werd het excursieprogramma vernieuwd, met oog voor thema's, seizoenen en nieuwe doelgroepen.

Onmisbare vrijwilligers!

In Oranjezon en Waterdunen zijn gastheren en gastvrouwen gestart. Zij zijn het vriendelijke eerste gezicht voor de bezoekers, helpen met de wandelroutes, beantwoorden vragen en vertellen over het gebied. Onze beheer-vrijwilligers hebben enorm veel werk verricht: van beplanting tot snoeien. En dankzij onze monitoringvrijwilligers halen we veel data en inzichten op. Gidsen dachten enthousiast mee over nieuwe interessante excursies. Tot slot werd in 2022 het nieuwe vrijwilligersbeleid vastgesteld.

Samenwerking landbouw

In 2021 en 2022 is in topgebied Burghsluis onderzoek gedaan naar de veldleeuwerik. Het doel was inzicht te krijgen in factoren die bijdragen aan het broedsucces. Door middel van observaties en gps-loggers werd de invloed van het leefgebied onderzocht. De vogels bleken voor het broeden en foerageren de voorkeur te geven aan

grasland-, klaver- en luzernepercelen boven percelen met andere gewassen. Ze zoeken vaak in de buurt van het nest naar voedsel. Maaiwerkzaamheden en predatie waren de belangrijkste factoren voor nestverlies. Het onderzoek is mogelijk gemaakt door Nationale Postcode Loterij, Provincie Zeeland en SBNL Natuurfonds.

Veldstation Saeftinghe

Er is hard gewerkt aan de bouw van het veldstation in Grenspark Groot Saeftinghe. Hiervoor zijn vooral duurzame en hergebruikte materialen ingezet. Het veldstation zal onder andere gebruikt worden als basis voor ecologisch, archeologisch en morfologisch onderzoek. Ook wordt het gebruikt door vogelringers en voor vogelmonitoring. Realisatie wordt mede mogelijk gemaakt door Provincie Zeeland, Polder2Cs, Interreg Mers 2 Zeeën-subsidie en de Nationale Postcode Loterij.

Op het Groene Strand van Oranjezon zijn zeven nestjes van bontbekplevieren geteld en konden zeker drie kuikens uitvliegen! Dit broedsucces is te danken aan de inzet van vele vrijwilligers en de samenwerking met verschillende gemeenten en bedrijven. Door rond de legsels en jonge bontbekplevieren pallets neer te leggen, beschermen we ze tegen roofdieren en slecht weer. In september kregen ook de stranden van Neeltje Jans en de Verklikkerplaat de Groene Strand Wimpel uitgereikt en gedurende heel 2022 vonden zeven schoonmaakacties plaats. Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door Nationale Postcode Loterij.

Feiten en cijfers

Aantal hectare in beheer

10.030 ha

waarvan in Natura2000
6.800 ha

waarvan in 2022 nieuw
aangekocht **246 ha**

Aantal objecten
cultureel erfgoed

35

Aantal kilometers
wandelroutes

79 km

Aantal kilometers
fietsroutes

9 km

Aantal
vrijwilligers

233

Monitoringsvrijwilligers (tellers): **60**

Beheervrijwilligers (herstellers): **40**

Gidsen (vertellers): **100**

Overige vrijwilligers: **33**

Aantal
donateurs

8.816

Aantal
groepsexcursies

723

en deelnemers

10.800

Aantal
schoolexcursies

199

en scholieren

4.200

Aantal fans Facebook

4.548

Aantal volgers LinkedIn

2.017

Aantal abonnees
nieuwsbrief

4.460